

V torek, četrtak in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 8 gl. — K.
za pol leta . 4 . — .
za četrt leta . 3 . 20 .

Po pošti:

Za vsa leta 10 gl. — K.
za pol leta . 5 . — .
za četrt leta 2 . 60 .

Vrednost in opravnitvo
je na stolnem trgu (Dom-
platz) hiš. št. 184.

SLOVENSKI NAROD

Oznaniša:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se natisne 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
Večje pisemne se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (štampelj) za 30 l.

Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 48.

V Mariboru 24. aprila 1869.

Tečaj II.

K odprtemu pismu slovenskim državnim poslancem.

(Konec.)

Odprtemu pismu noče, vsaj pred svetom ne, nihče oče biti. Da štirski rodoljubi pri njem niso imeli ničesar opraviti, to smo vedeli, zdaj pridejo še „Novice“ in naravnost povedo, da pismo niti iz Ljubljane ni in da jim tudi ni bilo mogoče pozvedeti, kdo so pisatelji njegovi. Radovedni smo kako bosta „Zukunft“ in „Primorec“ popravila, kar sta — zlasti prva — pregrešila nad javnostjo. Iz našega stališča nam je, kakor smo rekli, samo za reč, nikakor ne za osebe, torej bi nas stvarno najnovejše pojasnilo v „Novicah“ našlo tam, kjer smo bili. Drugačje podoba pa ima zdaj vsa zadeva, ako pomislimo na praktične posledice dunajske mistifikacije. Ko bi bilo prišlo odprto pismo res iz onih krogov, iz katerih se je po svetu razglašalo, da je prišlo, ni bilo dvomiti, da bi bilo slovenskim državnim poslancem služilo v podlago njihovega postopanja v državnem zboru. Zdaj je bilo udarec po vodi, krič po spomladanskem vetru.

Naši poslanci si ne dadé od kogarbo di svetovati. Kedaj smo jih že mi prosili, naj se oglasio na Dunaji za svoje zdihujoče rojake in volilce in svojo prošnjo na g. dr. Tomana adresirali, o katerem smo prepričani, da je zdaj v protislovji s samim seboj. Ko bi ne bil v tem protislovji, vsaj bi si ne mogli tolmačiti dveh njegovih izrekov, katerih prvega je izustil takoj tisti večer, ko je bil pri adresni debati rešil „harmonijo“ v državnem zboru, in ki se glasi: „Te moje besede so bile moje mrtvaško zvonjenje.“ in ne dolgo po tem, ko je videl kako ga zapušča ljudsko zaupanje, je tožil: „To me najbolj žali, da se je vsa bradata in nebradata mladina od mene obrnila!“ In vendar ni poslušal niti naše prošnje, niti javne nezaupnice dunajske mladine. Skoraj zanesljivo torej smemo pričakovati, da se bo tudi za zadnje odprto pismo toliko zmenil, kakor za lanski sneg. Po tem bi smeli svoje razgovore o njem v sredi pretrgati. Ker je vendar pismo našlo tudi mnogo zagovornikov, in zlasti ker tako očitvidno odgovarja misljenju nekaterih merodajnih in nemerodajnih krogov slovenskih, hočemo še dostaviti nekoliko besedi in opomb; zadeva sama itak mora še priti na dnevni red in pred postavodajne zbore cislajtanke.

Gledé priprav za zedinjenje Slovenije hočejo nekteri imeti neke stopinje — „instanzenzug“, in besedujejo o tem, kdo ima prvo, kdo zadnje besedo, kdo edino pravico sklepati. Mi bi želeli raje neko deljénje v delu, tako da bi vsak delal na svojem mestu, vsi pa za enega, eden za vse. Kar se tiče našega naroda, prišla je zadeva v najlepši tok. V taborih in adresah je govorilo in še govori naše ljudstvo in brez ovinkov sega po jedru. Slovenski časniki so tudi že nekoliko pri delu. Dasiravno nekteri za stvar nimajo nobenega navdušenja, vendar z množico hodijo: nobeden si ne upa — kakor se je še lansko leto godilo — misli o zedinjeni Sloveniji naravnost zametovati in norcev briti o našem prizadevanji. Ker vemo, da navdušenje ni na prodaj in posebno, da navdušenje s starostjo ne raste, želeli bi vsaj, naj

bi vsi slovenski časniki če tudi še tako trezno in po salomonsko širili in razglašali vse, kar more pripomoči k temu, da se naša ideja ukorenini v prepričanji. Treznežem bi svetovali, naj vsaj jemljó trezneže v svoje delo in tudi te pridobé naši stvari. Srenjski in okrajni zbori so v tako bližnji zvezi z narodom samim, da je njih dolžnost očitvidna sama ob sebi; samo to naj si zapazijo, da je deželnemu poslancu vselej velika podpora, ako se more sklicovati na sklepe in želje teh zborov. Deželni zbori morajo po naših mislih iz lastne inicijative vzeti stvar v roke, in če bi tudi pri tem druge stvari zalezale. Skušnje zadnjih let nas učé, da „čisto opravilna dela“ teh zborov niso nobene posebne škle trpele, in da solnce ni za svetom obtičalo, če so tudi le deželni odbori brez zborovih sklepov po navadi deželne davke razpisovali, bolnišča in norišča oskrbovali. — Naši deželni zbori bodo morali poprej svoje misli izreči, predno se bo vlada hotela s Slovenijo pečati, in kar velja od vlade, velja od njenega pritliklaja — drž. zbora. Naj opominjamo tu le na besede ministra dr. Giskra proti dr. Bleiweisu: „O zedinjeni Sloveniji nisem v protokolihi deželnih zborov ničesar bral.“ Molčanje dež. zborov je bilo za Giskra dovolj, da je on o naši glavni zadevi tudi — molčal in da bo molčal, dokler molčé naši zastopi. To naj bi si pred vsemi za uho zapisal slovenski deželni zbor Kranjski.

Od državnega zbora, kakor zdaj ne izrekamo prvič, ničesar ne pričakujemo, torej ga tudi ne bomo prosili, da bi nam odvzel nekoliko našega dela, da bi stopil v naš delokrog. Do slovenskih drž. poslancev naša prošnja ne pride, ali če pride, rešuje se s kako psovavko na politične otročaje „Slov. Naroda“. Slovenski poslanci resp. delegati naj si sami stavijo resno vprašanje, ali bi ne bilo njim na korist, ako bodo v 190. sejah za slovenstvo kaj več izposlovali, kakor izdajo slov. abecedniku, ki ves vkup ni toliko veljal, kakor so iznesle diéte enega samega teh mož. Kako se po slovenskih tleh hodi, ako se ljudski pooblaščenci s praznimi rokami vračajo od vira avstrijskega osrečevanja, skusili so že več kakor enkrat — mislimo, da je ta skušnja podučljiva dovolj, da nam torej ni treba izgubljati nobene besede več.

Narodna prizadevanja Slovencev.

(Konec.)

Dasiravno je štirskih Slovencev dve tretjini vseh prebivalcev, vendar ne morejo po Šmerlingovem volilnem redu v najboljih okoliščinah več kakor osem poslancev v graški deželni zbor odposlati, in teh osem ima tam resnično pomilovanja vredno stanje. Kako se pri tem takem narodne koristi Slovencev varujejo, je očitvidno in v istini poslanci do zdaj niso mogli tudi najmanjšega izposlovati. Ravno tako žalostno je razmerje Slovencev na Koroškem, Goriškem, v Primorji in tržaški okolici.

Dosedanje izkušnje so morale zbuditi prepričanje, da se v sedanjih

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

IV. Baba.

(Dalje.)

V slovenskih narodnih pripovedkah, pesmih in pregovorih je baba zmerom malopridna prikazen, in sploh ima naš svet babe slabo v čisljih; o njih mnogo zlega, dobrega pa prav malo pripoveduje. Posebno morajo snehe mnogo od bab prestati. Ena narodna pripoved pripoveduje, da je baba hotela na petek večer sneho prisiliti, naj prede. Sneha bi bila rada spat šla, baba je pa le v njo tiščala, da naj prede. Ko jej baba ni že nikakor mirú dala, se oglasi Torklja pod oknom. „Nocoj je petek večer — jo je Torklja svarila — pusti, baba, sneho spat!“ In še-le, ko jo je Torklja tretjokrat babo svarila, je baba odjenjala. Pa celo Torklje se baba časih ne vstraši. V St. Vrazovi *) literarni zapuščini našel sem to-le narodno pripoved: Enkrat je na torek baba perilo imela. Ko je krop pristavljala, se je Torklja v dimniku oglasila: pusti baba, pa beži, ne dé (bode) dobro za te! Baba pa na to predržno odgovori: zakaj bi pustila, kdo mi more v moji hiši zapovedati. Torklja v drugič reče: pusti baba, pa beži, ne dé dobro za te! — In ko jo tudi tretjokrat brezvpešno svari: pusti baba, pa beži, ne dé dobro za te! prilze po lestvi dole iz dimnika. Baba pobegne v hišo, pa kliče moža na pomaganje. Za božji čas, ga prosi, pokrij me hitro s tvoji rokama in nogama, Torklja me bo! Mož res stori babi po volji, in pri tej priči je tudi že Torklja v izbo stopila, pa rekla: kaj tukaj si? sem te vendar našla, tvoja sreča, da ta hrastova drva na tebi vidim; da tega ni,

*) Iz poročila o zadnji seji slovenske Maticе smo zvedeli, da St. Vrazova literarna zapuščina še zmerom ni v Ljubljano dospela. Matici se je pisмено in tudi v „Slov. Gospodarji“ svetovalo, naj svojega mandatarja v Zagrebu pooblasti, da spise od akademije prevzame, in potem Matici pošlje. To se ni zgodilo, in zato St. Vrazovi spisi še denes v Zagrebu leže, in kakor vem se tudi raztepaajo; pa bodo že ležali, in se še bolj raztepaali, če Matica ne bo bolje skrbela, da jih skoraj v svoje roke dobi. Pa, kdor svetov drugih ne sluša, pravi pregovor, naj le sam po svoji glavi skuša.

Pis.

bi te že naučila, kako se na torek večer perilo dela! To izreki, je Torklja odšla, baba pa nikdar več na torek perilo prala. — V razjasnilo naj memogrede omenim, da so pri vzhodnih Slovencih torek in petek (tudi za četrtrek sem čul) Torklji posvečeni dnovi, ter da boje gospodinjo glava zaboli, in še celo hudo zboli, če se na torek perilo naredi.

Če ti zjutraj na tešče maček pot preteče, ali pa če te kaka stara baba sreča, to pomeni nesrečo! Če si se v kakem važnem poslu kam napolil, le vrni se, pa ga raje na drug dan preloži, kajti drugače boš kako god nepriliko in sitnost imel. Srečo pa pomeni, če ti zjutraj devica s polnim vrbasem nasproti pride. Voznik vsak zakolne, če mu kaka baba pred vozom cesto preseče. Nekoliko let je, kar sem se neke nedelje popoldan od Polhance proti Brežicam peljal. Po cesti je šlo mnogo ljudi k večernicam v Brežice. Dve ženski, po starosti sodeč mati in hči, naprosite mojega voznika, naj jima dovoli na voz sesti, da ne bodete prvega blagoslova zamudili. Na vozu je bilo dovolj prostora, in tudi teže nobene. Morebiti je voznika mlado lice hčerke zapeljalo ali je pa mislil bogu dopadajoče delo storiti, če ženski po njegovi dobroti blagoslova ne zamudé; — bilo eno ali drugo, ali pa oboje, vstavlil jo konja, in ženski se vsedete na voz. Voznik vdari z voj-kami, in mi zdrdamo naprej; pa komaj kakih dvajset korakov daljine smo prevalili, kar se zadnjih koles eno zdrobi, in naga os po kamenji zaropóče. Voznik je v prvi mah nebo in zemljo preklel. Saj pravim, je jezno rekel ter strašno grdo ženski pogledal, ko da ste samo oni tega krivi — le bab nikoli na voz ne jemati, kmalu je nesreča tú! Žensk ni nobena marna čmrknila, skobacali ste z voza in z menoj vred peš v Brežice šli. Voznik je za nami še hudo klel. Babe niso za drugo — nam je za popotnico djal — nego da bi se vse na gromadi sezgale! Iz tega se vidi, da je svojo nesrečo le ženskama na dušo nakladal.

Če noseča baba komu figo pokaže, pravijo, da se dotičnemu bolezen na očeh naredi, da dobi tako zvano pšeno. Bog je bojda tačas babo ustvaril, ko drugega nobenega posla ni več imel. Pa se tudi pripoveduje, da je bog možkega, hudič pa babo vstvaril, ko sta se boje med seboj skušala, kdo bo preje človeka naredil. Pregovor pravi: baba volk, baba vrag. O hudobi stare babe pripoveduje naš narod to-le: Tačas ko so Judje Kristusa s križem na

političnih razmerah slovenski narod kot narod ne more vzdržati in ne more napredovati.

Če torej Slovenci težijo za združenjem v eno politično upravno oblastje, poslužujejo se samo najsvetejše pravice vsacega naroda, pravice samega sebe vzdrževati, in po mojem mnenju bi jih moral v njihovih težnjah podpirati vsak ljudski prijatelj, komur je svoboda in napredek več kakor fraza, ki se dá kakor kdo hoče v svoje namene sukati in zavijati. — Provincijalna čutila za staropodedovano, celo materialna škoda, ki bi jo morebiti prvi čas trpeli, in kakor radi jo tudi v račun jemljemo, ne more tam odločevati, kjer gre za najvišje koristi ljudskega življenja. Na taka čutila se tudi ni moglo obzir jemati, ko so po edinosti težili Nemci in Italijani in vendar jim nismo mogli odrekniti svojih simpatij. — V vresničenju te misli (zediti se) ni nikakoršnega sovraštva do nemškega življa; vsa naša prizadevanja sploh ne poznajo nobenega sovraštva. Nasprotno pa bi se z ustanovljenjem državopravne podlage — v brambo onih pravic, ki so sveta našemu kakor vsakemu narodu, položil najzanesljivejši in moderne države edino vreden temelj, na katerem bi mogli zanaprej v prijateljski zvezi ostati s svojimi sosedi. Sedanja neprenehana borba za brambo narodnosti pa svet le draži in ovira vse razmere javnega in zasebnega življenja. — Posebno neopravičeno je očitovanje, da hočemo nemški jezik iztrebiti. Potrebe vsakdanjega življenja, ktere mi tako čutimo kakor naše ljudstvo, nas učé, da so meje naše domovine osko potegnene, in da bi nam ne koristilo, ko bi se hoteli — kakor se nam očita — obdati s kitajskim zidom. Bogatih zakladov nemške vednosti in umetnosti bi ne hoteli odtegovati marljivim, po višji omiki hrepenočim Slovencem, ker vemo, da znanje tujega jezika ne oslabuje ljubezni do lastnega naroda in domačega jezika, ampak da se ravno vsled više omike človeško delovanje poblažuje, in da še le potem ljubezen do domovine rodi plodovitna dela. Kakor nam je vse to jasno in ravno zato, ker nam je vse to jasno, moramo vendar z vso resnobo tirjati, da slovenski jezik ravnopraven postane v šoli in uradu, in da se upelje v javno življenje. Dokler se ta tirjatev ne izvrši, ne more se reči, da bi imel slov. narod glavne pogoje obstanka; narod mora torej skrbeti, da si te pogoje iz lastnih moči vstvarja. — Kar se tiče vpeljave slov. jezika v urade, nikakor ne preziramo sedanjih težav, kterih je posebno v tem iskati, da vsled poprejšnjega izključljivo nemškega odgojevanja naših učilišč mnogo služočih uradnikov, odvetnikov, bilježnikov itd. slovenskega pismenega jezika ni še toliko zmožnih, da bi ga mogli gladko rabiti; če torej tudi nočemo zagovarjati prenegljevanja, zdi se nam vendar popolnoma opravičeno, ako naš narod tirja, naj se začne slov. jezik v urade vpeljevati, naj se zlasti zapisniki napravljene s pričami in pri prisegah itd. spisujejo slovenski, in naj se oblastnijam naloži dolžnost, da vloge v tistem jeziku rešujejo, v katerem so pisane, kar bi se — ko bi bilo količkaj dobre volje — dalo že zdaj storiti brez vsake nevarnosti za uradno poslovanje.

Kar se tiče šole, morala bi se zgorej omenjena načela tako-le dejansko izvrševati. Ljudska šola gotovo ni dostojno mesto, kjer bi naj se učili tuji jeziki. Kmečki ljudje svoje otroke navadno po dve, k večemu tri leta v šolo pošiljajo. Ta čas komaj zadostuje, da se otroci v materinem jeziku naučé za življenje najpotrebnejega znanja. Te okoliščine priznava je celo graška „Tagespost“, kteri bi se gotovo panslavistični nameni po krivici očitali, izrekla, da je pedagogična surovost, ako kdo tirja, naj se prava ljudska šola peča še z učenjem kterega drugega kakor materinega jezika.

Srednje šole naj se pri nas tako vredijo, da bodo dajale priliko, popolnoma v pismu in govoru naučiti se nemškega in slovenskega jezika, kar se dozdej večidel ni godilo ni glede enega ni drugega jezika. Po načelu: „kar je enemu pravica, ni drugemu krivica“ naj se na slov. srednjih šolah

plečih na Golgato gnali, so bojé spotoma en žrebelj zgubili. Ko so potem Kristusa na križ pribijali, in zapazili, da jim četrti žrebelj manjka, so bili v veliki zadregi, niso vedeli, kako bi si pomagali. Premišljevali so in tuhtali so semtertje, kaj jim je storiti, in kako jim je storiti? To njih nepriliko zapazi stara baba, ki je bila ravno poleg prišla, pa jim pravi: bedaki bedasti, kaj premišljuje! denite eno nogo vrh druge, pa lahko obedve z enim žrebljem pribijete. Zdaj se je Judom pred očmi zasvetilo, in res kakor jim je baba svetovala, tako so storili.

Stara baba, pravijo naši ljudje, je huja kot hudič, kajti kjer hudič sam nič več ne opravi, tje staro babo pošlje. Stare babe se seosebno rade vtikajo v zadeve mladih zaljublencev, ter jih rade med seboj ovajajo. Posebno rade nad dekleta segajo, ter jih s tem ob dober glas spravljajo, da vsakovrstne njih deviško čistočo omadeževajoče zduhe kakor evangeljski sovražnik ljuliko med ljudi sejejo. Čul sem, da baba s tem zaljubljenca med seboj ovaja in razdruževa, da prsti od novega groba vzete, neopaženo mednju, vrže, kader se med seboj pogovarjata. — Kader se mlademu dekletu kak mozolec na jeziku spiči, zna reči: no, je pa že zopet kje kaka stara baba kaj o meni lagala! Narodna pesem pravi: „Razločili so naji (zaljubljenca) hudi ljudi in babe tri“. — Stare babe so v našem narodu sploh tudi kot čarovnice razvpite, ter svoje čarovne skrivnosti tudi mlade deklice učé vsled pregovora: kar mladi ne vejo, jim stari povejo. V narodni pesmi zdihne ena taka deklica, ki je bila kot čarovnica na smrt obsojena tako-le:

Nesrečna coprnja
Ko sem se je naučila!
Zlodej vzemi babo
Ki me je naučila!

O babi, ki je v sumu kot čarovnica, pravijo naši ljudje: baba vé, od česa muhe krepajo, ali pa: baba zna, kaj vrag večerja! — Kader stara baba kaj god od kakega deteta zame, pa če druga ni kot samo en las, potem začne dete hirati in medleti, baba se pa mladi. Takemu detetu se pravi, da je o b r a n o. Odrvne se to pa tako-le: od treh studencev, ki nikoli ne vsahnejo, se mora voda vzeti, in sicer se mora proti toku zajemati, ne po toku. V tej vodi se mora dete skopati, voda pa potem na ogenj zlit. — Kader se je nenadoma kak hud vihar vzdignil, znala je moja mati

narodn. jeziku, na kterega narod veže ljubezen do domačega in kteri kot edino sredstvo za razširjanje omike in kulture velja po vseh ljudskih vrstah, odloči toliko častno mesto, da bo njegovo večje in večje izobraževanje zagotovljeno. S kratka, šole naj ne bodo zavodi, na kterih bi se raznorodovalo.

Po teh načelih — mislimo — naj bi se ustrezalo praktičnim potrebam; če pa kakor pri zadnji mariborski volitvi ljudje, ki so svojemu življenju dali namen vsako gibanje narodnega čustva z največjo brezobzirnostjo potepati; kterim je gnjusoba le videti slovansko pismo ali pa pisati le eno ime s slovanskim pravopisjem; kteri so razpisovaje učiteljske službe za čisto slovenske okraje izrekli, da je znanje slovenskega jezika malovažna lastnost; če si — pravimo — taki ljudje geslo „nemško-slovenski“ kot šemo pred obraz obešajo, obsoja se tako hinavčevanje samo ob sebi; mi ne moremo nič imeti proti temu, če kak sovražnik slovanstva v srce ganjen, da je poprej dobro premišljeno obrekovanje imelo zaželjene vspehe, v naročje pade kacamu zavrnjenemu odpadniku; če se pa k temu pusti igrati „Naprej zastava Slave“, moramo izrekniti, da je to sleparska komedija, kakoršne si ni mogoče izmisliti bolj zoperne, a ob enem bolj razžaljive. Genius svobode se s pokritim obrazom obrača od takega proslavljenja dobljene zmage.

S pravimi ljudskimi prijatelji, naj bodo kteregakoli naroda, mislimo da nam ni treba nobene sprave, ker med nami ne more biti nasprotja; načela demokracije so za vse narode ista.

Ako nas današnji liberalci dolžé, da smo v zvezi s fevdalci in reakcijonarji, obračajo — negledé na to, da je tožba neopravičena — sulico proti sebi samim, kajti priznavajo, da imamo razlogov iskati si brambe proti tisti svobodi, ktero nam oni ponujajo. Taka nenaravna zveza bi pa morala že sama na sebi pogubljiva biti za tiste, ki bi jo sklepali. Taka zveza bi nam morala odvrti srca naše navdušene, izobražene mladine, ki je naša nada in naš ponos. Družega ne moremo pričakovati, kakor da načelom, ktera nas vodijo, k konečni zmagi pomaga ona moč, ktero ima resnica vselej v sebi.“

Dopisi.

Od Drave 18. apr. [Izv. dop.] * Moj zadnji dopis, kterega sem Vam bil gledé rabe slovenskega jezika v c. kr. uradnih na slovenskih tleh poslal, tako mi je bil pod roko narastel, da nisem mogel porabiti vsega gradiva, kar ga imam v rokah. Torej hočem denes omenjati dveh drugih uradnih spisov, ki sta vsak svoje „medalje“ vredna, in sta tako jasna, da bi se to, kar pripovedujeta, skoraj s pestjo lahko prišlo. Pri tem takem mi menda tudi ne bo treba pisati komentara, kterega rad prepuščam vajenim pravdoslovcem in pa učenjakom naše decemberske ustave, samo to naj povem, da se oba sučeta okolo slovenskih vlog, ki niso v uradih našle milosti. V enem teh spisov že iz letošnjega leta berem to-le uradno razongavljanje: „Združena viša sodnja v Gradu je naznanila okrajni sodnji v Mariboru: Gledé na to, da se imajo prošnje za intabulacije (vknjiženje) in v prošnjah stavljen tirjatve kolikor mogoče odločno, jasno in razumljivo spisovati in da se morejo prošnje vselej tako reševati, ka ni mogoče nastati dvomba, kteri del prošnje in v koliko je dovoljen ali ne dovoljen, in z ozirom na to, da se je ravno zarad tega že s patentom 14. febr. 1804 tudi za nemške vloge v zadevah zemljiščnih knjig predpisalo, da se imajo mesto besed „vornmerkung“ ali „vornmerkung“ rabiti splošno razumljivi izrazi „intabulacija“ in „praenotacija;“ z ozirom na to, da je prošnja pritožnika po svojem celem zadržaji spisana v jeziku, ki je tudi za rojene in v materinem jeziku vajene Slovence „bolj nerazumljiv“, da

reči: bog bodi z nami! se je pa že kje kaka stara baba obesila, da tako grdo tuli. — Blizo Žalca je kraj, ki se mu pravi „na Golcah.“ Tu je stala svoje dni protestantska bogomolja. Ko sem bil mal deček, sem tam okolo kraja pasel; tačas je še bilo veliko kupov razmetanih razvalin videti. Na tem kraju, pripovedujejo ljudje, so svoje dni babji semnji bili, t. j. babe so se kupovale, prodavale ali pa z dobičkom ali v zgubo zmenjevale. Ali ima ta pravljica v tem svoj pomen, da se ž njo na razvezljivi protestantski zakon kaže, ali v čem drugem, nočem razsojevati. — Na pepelnico so v Celju v prejšnjih letih, ko tam še ni bilo toliko nemškutarije, kakor denes, iz prujev narejeno babo na javnem trgu na dvoje razžagali, kar ima, kakor je enkrat gosp. Trstenjak raztolmačil, mitologičen pomen. — Stare babe so bojé živ barometer. Čul sem (prepričal se nisem), da če se stare babe pod nosom poté, to skorejšnji dež pomeni. Pazite, bi na to rekli zapečkarji, če se potrdi ta skušnja, je dobra, če pa ne, škodila ne bo.

Koliko vrednosti ima stara baba v narodno-gospodarstvenem obziru, to še do zdaj noben ekonom ni zračunil, in vendar bi bilš zanimivo vedeti, koliko bab bi tehtalo enega odraščenege zdravega moža. Stare babe niso rade leno, tje je obča prikazen. Vedno kaj okolo brklajo in stikajo; če same nimajo opravka, rade druga drugi pomorejo. Pregovor pravi: baba je babi grebla lan, samo da jej preide dan. Dasiravno pa baba rada dela, za gospodarenje vendar ni. Pregovor pravi: baba gospodar, volk mesar! — Bog ne prizadeni več kakor eno babo pri hiši, še ta je navadno odveč. Pregovor pravi: dve babi v hiši, dva petelina na dvorišču! Kar če toliko reči kot: vedni ravs in kavs. Če je babi Liza ime, pravijo, da pri tisti hiši ni treba psa. Pri tej priložnosti bi zopet zapečkar rekeli, kakor sem zgoraj povedal. Staro babo za ženo imeti, to gotovo ni nič poželjivega. Narodna pesem pravi: „stara baba, dolga noč“. Druga narodna pesem pripoveduje, da je mož svojo staro babo „obesil v črni dim, na trdi hrastov klin“ in ko je bila že do dobrega okajena „je je stlačil v koš — pa jo odnesel v varoš ter ljudi prašal: „kaj velja ta stara kost?“ — Kaj pomeni pregovor: „spomladni dež, pa stare babe ples“, mi ni prav jasno. Morebiti to, da eden kot drugi nič ne zdasta? ali da eden kot drugi nista dokaj vredna? ali ka-li?

torej ni spisana v deželnem (landesüblich) ali v tem okraju (hierlands) razumljivem jeziku, in da je ravno zaradi te tuje pisave prvi sodnik en kos prošnje krivo razumel; z ozirom na to, da tudi viša sodnija ne more iz prve prošnje količkaj zanesljivo spoznati, kaj prosilec hoče imeti, in konečno z obzirom na to, da bi bila krajša in bolj primerna pot pri prvem sodniku razjasniti pomoto, ki je zaradi nerazumljivosti prošnje nastala, kakor pa sodnji s takimi **nagajivimi** pritožbami **nadlego** delati: sklenila je viša deželna sodnija pritožnika s svojo neopravičeno pritožbo zavrniti.* Ako vam ta štrana nesamostavnih stavkov ni duškov zaprla, in ako pri „bliščeci jasnosti“ predstojee stilizacije niste za nekoliko časa prišli ob dušno oko, prosim Vas premislite in čudite se z menoj koliko sreče imamo vendar mi Slovenci. Naj bo tudi naš jezik „nejasen, nedoločen in nerazumljiv“, da celo za one vloge nesposoben, katerih more v nemškem jeziku vsak zakotni šušmar eno dopoldne po dva „tuceta, popolnoma sposobnih in rabljivih napraviti — nesposoben in nejasen celo za — prošnje za intabuiacijo. Pa ima nevkretnež vendar več sreče, kakor pameti. V 29. številki „Slov. Naroda“ smo brali neko naredbo g. predsednika više deželne sodnije ddo. 16. febr. 1869, v kateri g. predsednik priznava, „da je v okoliščini okrožne sodnije, kjer večidel samo Slovenci stanujejo, mnogo (ein nicht unbedeutender theil) sodnijskih uradnikov slov. jezika le malo zmognih (im minder genügendem grade mächtig), da celo nekateri teh uradnikov slov. jezika niti ne govoré, še manj pa pišejo“. Po tem priznavanju gospoda predsednika bi bilo soditi, da so slovensčine zmogni uradniki tako redki, kakor bodo redki pravici na dan sodbe, in da je na slovenskem Štirskem le malo mož, ki bi bili gledé znanja slovenskega jezika tiči, kakor sta slavnoznana gg. Nord in Zirkelbach. Pa kako krivična bi bila ta sodba. V kateremkoli uradu se pohlevni slovenski jeziček tudi pokaže, povsod najde moža, kateremu viša sodnija — če do tega pride — črno na belem potrdi, da je slovenskega jezika popolnoma zmognen. In ti možje, če tudi na slovenske nagovore slovenski ne odgovarjajo, vsaj so tako prijazni, da našemu jeziku razkrijejo, kako in kaj ali pa mu vsaj dadé zastopiti: „Tu se miloščina ne deli! Dobrovoljni doneski v preskrbovanje ubogih se plačujejo v ubožno kaso!“ To je pač jasno, določno in razumljivo dovolj, in stilizacija §. 19. je proti tej jasnosti prava konfuzija! Nemeč bi morebiti rekel „stylibung.“

Iz Gradca 22. apr. [Izv. dop.] (Nemško - narodno društvo.) Tukaj se ustanovlja med Nemci nova stranka in sicer narodno-nemška, o kateri je vredno, da nekoliko v vašem listu spregovorim, ker se mi ta prikazen jako važna zdi. „Narodna ideja prinese mir med narodo in ne vojske“, to je geslo te nove stranke, geslo katero smo Slovani že tolikrat zagovarjali, za katero smo pa od strani dozdanih avstrijskih Nemcev povrnena dobivali le zasmehovanja; geslo katerega tu prvič med avstrijskimi Nemci čujemo in se mu — radujemo. „Narodna ideja priznava pravico in dolžnost vsaki narodnosti, da se razvija“ govoril je prvosednik tega društva v zboru 12. t. m. in dalje djal: „Namestaj da bi se Nemci družim narodom kot odgojnik kulture s silo vrivali, pristuje jim najprej v lastni hiši red napraviti.“ Ali niso to besede, katere mi Slovenci z obema rokama podpišemo? Kaj hočemo mi družega, kakor da se nam Nemci kot gospodarji ne vrivajo, temuč nas pusté, da si sami red delamo, kakor jim to mi iz srca privoščimo?

Ta stranka bode imela čedalje več moči, ker se bo naraščala iz nemške mladine. Že zdaj so najboljši izmed mlajših med njenimi vrstami. Njen ustanovitelj dr. Strohal, je eden najbolj pridnih in najtalentiranejših juristov; dela mnogo za izobraženje delavcev v njih družbi, kar kaže, da je vseskozi demokratičnih misli. Med duševno bogato obdarovane spada tudi

Najbolj mastne vé naš narod pa o babjem jeziku pripovedovati. Ko sta bog in sv. Peter po svetu hodila, sem čul pripovedati, sta prišla tudi enkrat do neke hiše, kjer sta na dvorišču ded in baba metlje vezala. Baba je metljišče držala, ded je pa na-nj resje vezal. Babi ni bilo nikakor prav ali je ded tako ali inako vezal: zdaj jej je bila vez pretrda, zdaj zopet prelahla. Drla se je nad njim, da se je grdo razlegalo po vsej okolici. Ded jej ni ne ene besedice upogovarjal, tih je bil, ko da nič ne čuje, pohlevno je naprej metlje vezal, pa babo pustil se dreti. Gospod bog reče Petru: hodi, hodi pa pomiri babo, meni se dedec smisli; baba nima nobenega razloga se tako nad njim raznašati! Sv. Peter gre na dvorišče, pa začne babo z lepa miriti. Naj ima potrpežljivost z dedom, je djal sv. Peter, saj vidi, da dobro metlje veže, da ni lepo, in celo greh, ka se tako huduje, in tako zlodja nad njim. Te pomirljive besede so pa babo še-le prav vjedle in razkačile. Zdaj začne tudi sv. Petra šentati, ter ga tako s psovkami obsuje, da je sv. Peter mislil, da toča po njem pada. Sprevidel je, da z dobrim babe umiril ne bo, kajti baba je vsako njegovih pomirljivih besed grdo zabelila. Pa vendar je še imel potrpljenje z njo; čakal je, da bi vtihmila, da bo mogel vsaj do besede priti. Čakal je dolgo časa, pa je zastoj čakal, baba si ni najmanjega oduška dala, brez prestanka je v eno mer naprej klepetala. Nazadnje je le sv. Petru žolč zakipel. Gre pa popade babo, pa jo vrže na tla, in jo gujavi in gneti, da je babi kar jezik iz čeljusti visel. Sv. Peter zgrabi jezik, pa jej ga iz goltanca iztrga. Ko je nazaj k gospodu bogu prišel, in povedal kako in kaj, ga je gospod bog ostro posvaril zavolj tega njegovega nepremišljenega ravnanja. Da bi pa za človeštvo vendar kak prid in hasen iz iztrganega babjega jezika prišel, je bog jezik blagoslovil, ter Petru ukazal, naj ga v zemljo vsadi. Sv. Peter je to storil, in iz tega babjega jezika je potem zrastel hren, ki še dan denes v svojem perji kaže obliko dolgega babjega jezika, v svoji lutosti in reznosti, ki vsakega kdor ga je v nos dari in v jezik vgrizne, pa živo spominja, na babjo togoto. — Škoda, ka za to našo narodno pripoved ni Ovid vedel, on bi bil gotovo iz nje lepo metamorfozo naredil.

(Dalje prih.)

grof Atems, vnuk prejšnjega škofa, ki se je tudi odboru pridružil. Nekdanji udje akademičnega društva „Orion“, katero se je več z resnimi znanstvenimi in političnimi rečmi, nego z duhomornimi „kneiperei“-jami pečalo, torej najboljšo mladost imelo v sebi — so dali največi kontigent tej stranki. Tudi pomencenega Slovence ne manjka med njimi — kakor žalibog nikjer pri naših nemških društvih — in ta je dr. Mak, rojen Kranjec in dober govornik. —

Pričakovati je tedaj od stranke, ki je sama povzdignila zastavo narodnosti, da bodo ne samo v teoriji temuč tudi v dejanji priznala po načelu „enaka pravice za vse“ pravico varovati obstanek narodnosti tudi družim narodom, ter da jim ne bode pomočkov za njih razvitek tako dosledno krivično odbijala in jemala kakor so delali Nemci do zdaj. Pričakovati je da bodo to pravi Nemci, in da bodo svojemu narodu tudi med zatiranimi narodi vrnilo dobro ime. Dozdani voditelji in govorniki avstrijskih Nemcev so s svojim ravnanjem z nami Slovani zakrivali, ako marsikdo med nami birokrata in narodnega zatiralca z Nemcem v en lonec meče. Naj mlajši nemški zarod vzdigne se, naj popravi, kar so nekteri zakrivali, naj nam germanizacije in take kulture, za katero bi nam bilo dati svojo narodno individualnost, ne vriva in ne vsiljuje, naj ima pred očmi, da to ni svoboda tudi za manje narode ne, ako se mora za nekaj svobode na papirji narodnega samomora umreti: in potem bodo Nemci videli, da bodo imeli na mlajših Slovencih soboritelje za svobodo, da bode Slovan neposiljen raje in bolj s pridom zajemal tudi iz studenca nemške vednosti in umetnosti. Nemci naj enkrat nehalo nas Slovane, posebno pa nas Slovence iz gole „humanitete“ in kulturnoštva hoteti narodno umoriti, kar se po naših solah in uradih zdaj godi. Ako bode tedaj ta nova stranka zavest nemške narodnosti budé tudi zavest družim narodnosti spostoštovala, ako se iz nje povzdignejo možje prave in polne svobode, prave nemške kulture, možje, ki bodo brez obzira podirali gospodstva in hlapčevanja željne koterije, ki se gnezdiijo po nemško-avstrijskem časopisji in zasedajo visoke stole v javnem življenji: voščimo jej obilo razširjenja. Končevaje moram reči še, da se jako čudim, kako je to, da ima ta stranka prof. Schmidt-a med seboj. Ali njega in njegov značaj ne poznajo?

Iz Trsta 22. aprila. [Izv. dop.] Ker sem vam že poročal, kako je ravnal laški zbor z novoizvoljenci okolice, naj vam zdaj še naznanim, kako korist njim je donesel ta zviti manever. To uginiti je prav lahko. Edina korist je, da se gospodje progresisti lahko kake tri mesece veselé svoje zmage; kar so pa s tim osvetlohepnim činom namerjavali, njim ni obveljalo. Hermetovega nasveta, da bi se zborovalo brez zastopnikov okolice, vladno namestništvo ni potrdilo in svobodoljubni gospodje zdaj morajo pričakovati novih volitev, katere prejšnjim le v tem ne bodo enake, da bi se njih vdeleževalo tako malo volilcev, in da bodo vsi prvi izvoljenci z mnogo več glasovi spet voljeni. Temu je porok značajnost okoličnih volilcev, katero so zadnje dni okrepčali še bolj novi dokazi naklonjenosti mestnih očetov. Okoliščani so že skoro vsi prepričani česa se imajo od mesta nadejati; zdaj še le djanjski previdijo, da njih v zvezi z mestom ne čaka nič, nego preziranje najsvetejših pravic, zasramovanje in konečno robstvo. Delajo tedaj zdaj na vso silo, da dokažejo progresistom, ka njim ni treba Lahonom pete lizati. Bil je v Rojanu 19. t. m. prvi shod zaradi tabora, na katerem bode se v prvih točkah pretresoval slovenski program in potem ločitev okolice od mesta. Tabor bode sklican prve dni meseca junija brž ko ne na Občini, ker ta kraj je naj pripravnější in posebno na priliko gostom, ki nas bodo počastili pri tej priči iz daljave. — Tudi bode se ustanovilo v Trstu v kratkem delalcev društvo, za katero se je že zdaj oglasilo čez 300 udov. Osnovalo bode se po izgledu praškega društva „Oul“. Oula predsednik g. dr. Chleborad poslal nam je v tem tednu pravila in v svojem domoljubja kipečem pismu *) hvalil to blagonosno za Slovane na jugu tako važno početje. Upam da bode mi v kratkem mogoče Slovincem naznaniti, ka že živi v Trstu slovensko delalcev društvo. Tudi južni Sokol bode že meseca maja peroti dobil. Naj tedaj progresisti delajo kar hočejo, mi bomo tudi storili, kar je nam drago, ter pred vsem skrbeli za razvoj in napredek našega naroda! V letošnji pomladi prikazala se je v našem mestu nova bolezen, ki jo tukajšnji zdravniki imenujejo „meningitit cerebro spinale.“ Bolezen mora biti kužna, ker govoril sem z nekim gospodom, kateremu je v enem tednu troje otrok vzela. Bolezen se naj pred čuti v glave, iz glavi se pa razlije v treh urah po celem životu in potem ni več rešitve.

Iz Dunaja, 22. apr. [Izv. dop.] M. — Vaš redni dopisnik iz Dunaja H. G. je pravo zadel, če misli, da se bode z imenovanjem grofa Taaffeja za ministerskega predsednika zdanje politično načelo nekako zasukalo in da zna biti počno za nas Slovane zdaj bolj dnovi. Ta misel se je poprijela tudi naših državnih poslancev, ki veliko upanja stavijo v ministerstvo Taaffe; sploh se govori, da ministra, Giskra in Herbst že svoja kopita iščeta, da bi drugim ministrom prostor napravila; ali se bode to pa v kratkem zgodilo, se še ne ve, veliko se vendar pričakuje od debate o gališki resoluciji, katere se neki hoče tudi več slovenskih poslancev vdeležiti. Ako vlada nobene koncesije ne da cizlajtanskim Slovanom, za gotovo se je nadejati, da Poljaki in Slovenci izstopijo. Kakor zdaj reči stojé, ne mislijo slovenski poslanci podpirati poljske resolucije; slovenski poslanci se hočejo za to potezati, da dobodo vsi narodi enake pravice, nikakor pa ne, da bi se Poljakom kaj posebnega dovolilo, Čehom in Slovincem pa nič. Pa ker ni upati, da bode Giskra ali pa Herbst, ki sta si v neprijateljstvu posebno proti Čehom čisto enaka, v to dovolila, mogoče je, da dobode Taaffe, ki je za pobotanje z vsemi narodi, od cesarja povelje, novo ministerstvo sestaviti. Mogoče, da to prej doživimo, kakor si mislimo. Do zdaj se Poljaki vladi še nič ne upirajo, volili so tudi včeraj v delegacije svoje može, vendar ako resolucija pade, in to je čisto gotovo, tudi Poljaki v delegacije ne pojdo. Sploh so včeraj v delegacije samo bolj „dii minorum gentium“ izvoljeni; Začela se je tudi že generalna debata o šolski postavi in Poljaki, Slovenci in Tirolci se postavljajo

*) Pismo nam dobro dojde.